

התקוע בגדרון

לדבר פעמים רבות בוויכוח, בעוד שאני גאלצתי לומר את כל אשר רציתי לומר בעשר דקות. באו"ם, בניגוד לכנסת, אין זכות הדיבור נמדדת על-פי גודל הסיעה (או המדינה), ונציג העולם הזה (ישראל) יכול לדבר לא פחות מנציג המערך (ארצות-הברית) או הליכוד (ברית-המועצות).

מושם כך, יש לי כל הסימפאטיה למצבו הפרלמנטרי הקשה של תקוע. אני יודע שהוא פיקח הרבה יותר מכפי שהוא נראה על דוכן הנאומים, כשהוא מחרף ומגרף את העורם.

הוא הסביר לי פעם, בחקופה זוהרה, מדוע הוא נוקט בסיגנון זה של חרפות. מכיוון שכל הצבעה היא לדעת מדיניות ישראל, כדאי לישראל למנוע הצבעות על ענייניה. תקוע עשה זאת על-ידי כך שהסך כל ויכוח לבמה של השמעות נגד ברית-המועצות, לעיני מצלמות הטלוויזיה של ארצות-הברית, הוא רצה להביא לכך שברית-המועצות תחשוב פעמיים לפני שהיא יוזמת ויכוח על ענייני ישראל. כי הסובייטים היו אז רגישים מאוד לדעת-הקהל האמריקאית.

חלקתי או על גישה זו. דעתי (אותה יישמתי בכנסת) היתה שסיעה קטנה צריכה להביע את דעותיה החריגות בלשון מתונה, להציע בכל נושא הצעות המתקבלות על הדעת, ולנסות בדרך זו לפג את מחנה יריביה. סיעה קטנה אינה יכולה לשנות את מאזן-הכוחות בפרלמנט, אבל היא יכולה ליצור אווירה של כבוד כלפי עצמה, ויזרוע בלב הרוב זרעים של מחשבה חדשה. שלא יתבטאו מיד בהצבעה, אך היכולים להניב פירות כעבור זמן. תקוע נהג בדרך ההפוכה.

אולם אז נבעה שיטתו לפחות מחשבונו כדשהו. כיום היא נמשכת בני השבון. היא איבדה כל קשר עם המציאות.

דעת-הקהל האמריקאית רוצה בהתפייסות עם ברית-המועצות, ושוב אינה ששה להשמעות. חלק גדול והולך של הציבור האמריקאי מתחיל לראות בישראל עושה צרות מיקצועיות, ולחשוב (כמו הרמטכ"ל גזר'ג' בראון) שהשליטה היהודית ברקלי-התקשורת מבילה את אמריקה לאסון. משבר-הנפט העמיד את ישראל במצב עדין מאוד. המצב הפוליטי והפסיכולוגי דומה לחנות של נלי-הרסניה. בחנות זו מתרוצץ יוסף תקוע כמו שור שברח מקורידה, כשהוא מלא רוח קרב, נוגח ימינה ושאלה.

השבוע — שבוע היסטורי לאו"ם ולישראל — עשה תקוע את כל השגיאות האפשריות והבלתי-אפשריות. הטענה שפעל על פי הוראות ממשלתו אינה תירוץ. הוא האיש במקום. אם הוא מקבל הוראה אידיית, עליו למחות נגדה ולתבוע שינוי.

אולם לפי כל הסימנים, האידיולוגיה הנודפת בימים אלה מירושלים מתאים מאוד לדוחו של השגריר, השריר האחרון מתקופת גורדה-דיין, שדא שכח ולא למד דבר.

הכרעתו הנוחלת של יו"ר העצרת, עבד-אל-עזיז בוטפליקה, שהעניק לתקוע את הזכות להשיב פעם אחת בסוף כל יום, נתקבלה על דעת הרוב. בוטפליקה, ש-רה"ח האלג'ירי, הוא צעיר אינטליגנטי, הנהנה מאהדה

מאת אורי אבנרי

כללית. כשנאלצו הצירים לבחור בינו ובין תקוע, גוסף עוד גורם אישי על הגרם המדיני. אפילו צירים הדבקים, בדרך-כלל, בזכות-הדיבור החופשי, והחרדים לזכויות הר עמים הקטנים, הכריעו למען היו"ר, הם עיפים מתקוע.

שור בחנות חרסניה

דמה לי שאין אדם בישראל המוסמך יותר ממני לדון בתכסייו הפרלמנטריים של יוסף תקוע. כי במשך שמונה שנים מילאתי בכנסת תפקיד הדומה מאוד לזה של תקוע באו"ם, הן מבחינת היעדים, הן מבחינת הניחונים הפרלמנטריים.

נודמן לי פעם להחליף על כך מלים עם תקוע עצמו, והיה מעניין לעמוד על מידת ההקבלה. שנינו יכולנו לומר, כדבריו של משה סנה המנוח: "המיעוט שלנו מובטח".

בוטפליקה בנס יו"ר העצרת

שנינו היינו "סיעתי-יחיד", בבחינת 1 מול 119, או 1 מול 130. לשנינו קרה באופן קבוע שאחרי הצבעה ניגשו אלינו ח"כים (או נציגים) שהצביעו נגדנו, לחצו את ידינו והכריזו, בסודי סודות, שהם מסכימים עימנו. שנינו ניסינו לכפר על חולשת מעמדנו על-ידי פעילות מירבית, ניצול כל האפשרויות של התקנון, והמצאת תכסיסים פרלמנטריים מתוחכמים.

מצאנו שבאופן יחסי צבנו שלו טוב משלי. הוא יכול

א יך הרגיש יוסף תקוע, כאשר הצביעו נציגיהו של אומות העולם, ברוב של שלושה נגד אחד, לסחום לו את הפה? זה לא היה רק ערכון לאומי, אלא גם ערכון אישי צורב.

מובן, ההצבעה נבעה מן המאזן הפרלמנטרי באו"ם, ומן השיקולים הפוליטיים של כל מדינה. אבל אין בכך הסבר מלא. ולראייה: היו כמה נציגים, התומכים באופן עיקבי בעניין הערבי, שלא הצביעו בעד השתקת תקוע. עניין חופש-התשובה היה חשוב להם לגופו. אין כל ספק שהצבעה זו היתה, נוסף על הכל, גם הצבעה אישית. הא ביטאה את מצב-רוחם של הנציגים, שהקשיבו לדברי תקוע יום לפני כן, אחרי נאום עראפאת. נמאס להם לשמוע את קולו של יוסף תקוע. ואי אפשר להתפלא על כך.

אחרון המחדלנים

רוב הדמויות הבולטות של תקופת-המחדל בישראל סולקו מתפקידיהם. גולדה הפכה סכתא טובת-לב לקישוט מסיבות. דיין מרצה בארצות-הברית, באנגליה לקולקת ובשכר גבוה. אבן מרצה באוניברסיטאות, באנגליה המלכה ובשכר כיד המלך. ספיר הפך שוור-גודד בעולם. שני הרמטכ"לים, ברלב ודרו, אינם משרתים עוד בצבא.

המדיניות הכושלת נמשכת, אך לפחות האנשים שגרמו לאסון יוסף-הקיסורים הוגלו. ורק קול אחד מן הימים ההם נשמע עדיין ברמה — ורוקא ברמה הבינלאומית. קולו של יוסף תקוע.

אין קול המוכיר יותר את התקופה שבין שתי המילי-חמות, כאשר היה נדמה לממשלת ישראל שהיא תפסה את אלהים בזקן ואת העולם כולו במקום אחר. ארצות-הברית היתה מושבה ישראלית, הנשיא ניכסון קיבל הוראות מגולדה. ברית-המועצות נורקה מן המרחב, הערבים היו אבקי-אדם, השטחים הכבושים היו "נחלת אבותינו", והי פלסטינים לא היו ולא נבראו.

קולו של תקוע ביטא את השחצנות הכרתית נסבלת של הימים ההם. בכושר ריטורי מעולה שפך קיתונות של בוז על ערבים וסובייטים. הוא לעג לכל מי שלא קיבל את העמדה הקיצונית של ישראל ללא סייג. הוא הוכיח לנציגי האומות שאינם אלא חבורת כסילים אימפוטנטיים. הנימה הכללית של דיבורו היתה: "זוהי עמדתנו, ואתם יודעים מה אתם יכולים לעשות".

ההתנשאות האינטלקטואלית של אבא אבן עוררה עליו שינאה אישית כללית בין נציגי המדינות. ההתנשאות של תקוע היתה הרבה יותר ברואלית. היא נשענה על הר אמונה בעליונות המחולטת של צה"ל ובאפסות המחולטת של הערבים.

היה זה תקוע שהוכיח במאה נאומים שלא קיים עם פלסטיני. הוא התעלם תחילה מהחלטת מועצת-הביטחון 242, ולאחר מכן קיבל אותה בחצי-סיה, תוך פירושים שהפכוה לכלי ריק. הוא מילא תפקיד חשוב בטירפוד שליחותו של גונאר יארינג.

בינתיים השתנו הנסיבות מן הקצה אל הקצה. יחסי-הכוחות, נתוני העוצמה הכלכלית והצבאית, המצב ה-גלובלי — כולם השתנו. אך תקוע נשאר תקוע בגרונו של האו"ם. ממשלת ישראל לא העזה להחליפו. ההצבעה על זכות-הדיבור שלו היתה הפגנה נדירה של מורת-רוח קולקטיבית על כך.

תקוע רצה לדבר 20 פעם — אחרי כל נאום של נציג ערבי. אולם נאומו האחד, אחרי הצגת-הבכורה של יאסר עראפאת, הספיק למרבית הנציגים — גם לרבים הדבקים בלהט בחופש-הדיבור בפורום בינלאומי זה. עוד נחזור לתוכנו של נאום זה. את הנציגים הרגיו הסיגנון, היה זה אוסף של קללות וגידופים, בשפה יפה, שכוונה לא רק לעבר הערבים בכלל והפלסטינים בפרט, אלא לעבר מישפתת העמים כולה.

נדמה שתקוע היה אחוז דיבוק של מאסר מיום. אחרת קשה להבין איך הביא את חרבי רים לפני הצבעה.

הליגה לתעמולה ערבית

בדת הפנים ליאסר עראפאת באו"ם היתה מרגשת שום נציג של "תנועת שיחרור" שהופיע בעבר במוסד זה לא זכה למעמד דומה.

ישראל ואוהדיה ראו להשוות לניקור זה אופי דרמאטי ככל האפשר. זה היה הפרק הראשון בספר טימטומי השבוע.

על פי הוראות ישירות מישראל, ערכו "מנהיגי יהדות אמריקה" הפגנת-ענק המונית. המטרה היתה למחות על הזמנת עראפאת. למעשה הושג, כמובן, התישך: מסע-הפירסום סביב המרפנת הנציגים — גם לרבים פירסומת מירבית. להפכה למאורע חשוב עוד יותר ולהגביר בכל כלי-התקשורת את הסקרנות לקראת בואו.

ההפגנה עצמה נכשלה. היה צורך בגיוס כל בני שטיפת-המוח בישראל כדי להעלים כישלון זה.

בעיר ניו-יורק יש למעלה משלושה מיליון יהודים. בארצות-הברית יש חמישה מיליון. יש המעריכים את מוספר הישראלים בילכד בעיר מגרדייה-השחוקים ב-200